

УДК 502/504]:070.4:004.738.1

DOI <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2026.1.3>

Сергій БАРНА

аспірант,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
serhiybarna@tnpu.edu.ua

ORCID: 0009-0005-5011-8255

Олеся МЕДИНСЬКА

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри журналістики,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
medynskao@ukr.net

ORCID: 0000-0002-3769-163X

ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНТЕНТ ОНЛАЙН-МЕДІА «РУБРИКА»: ПРОБЛЕМНО-ТЕМАТИЧНИЙ ВИМІР

За останні десятиріччя людство усвідомило вплив довкілєвих факторів на здоров'я, тривалість та якість життя. У цьому контексті підвищений суспільний інтерес до екологічної інформації зумовлений довготривалими наслідками аварії на Чорнобильській АЕС та масштабною шкодою довкіллю, спричиненою російсько-українською війною. Екологічна проблематика посідає вагомe місце в інформпросторі, зумовлюючи формування окремого сегмента медіаконтенту, спрямованого на висвітлення питань довкілля, сталого розвитку та екологічної безпеки.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю висвітлення екологічного контенту як важливої складової соціально-комунікативного запиту на екологічну інформацію в українському суспільстві, особливо в умовах масштабної деградації довкілля, спричиненої поєднанням антропогенних і мілітарних чинників. Мета статті – дослідження проблемно-тематичних домінант екологічного контенту онлайн-медіа «Рубрика».

Методологія. Для досягнення мети й виконання поставлених завдань використано такі методи: аналіз наукової літератури слугував для формування теоретико-методологічної бази дослідження з обраної тематики; метод моніторингу медіа – для відстеження специфіки подання екологічної інформації; порівняльний аналіз – для оцінки висвітлення екологічного контенту; метод узагальнення – для формування висновків дослідження. Одиницею аналізу визначено матеріали журналістики рішень, що стосуються метатемати екологія, відібрані з рубрики «Екорубрика».

Новизна дослідження полягає в тому, що вперше проаналізовано екологічний контент онлайн-медіа «Рубрика». На основі контент-аналізу матеріалів за січень–червень 2025 р. виокремлено тематичні групи, встановлено частотність їх представленості в медіа та визначено проблемні домінанти екологічного контенту. Проаналізовано геопросторові акценти висвітлення екологічних проблем.

Висновки. Екологічний контент онлайн-медіа «Рубрика» охоплює широкий спектр проблем: від локальних ініціатив до глобальних екологічних викликів. Домінантними тематичними групами є висвітлення стану довкілля, екологічних рішень, екологічної освіти, екопросвітництва та екологічних наслідків воєнних дій.

Ключові слова: медіаконтент, екологічний контент, медіа, «Рубрика», тематика, проблематика, стан довкілля, екорішення, екологічна освіта, екопросвітництво, екологічні наслідки війни.

Serhii Barna, Olesia Medynska. PROBLEM-THEMATIC PARADIGM OF ECOLOGICAL CONTENT IN THE ONLINE MEDIA “RUBRYKA”

Over the past decades, humanity has become aware of the impact of environmental factors on health, life expectancy, and quality of life. In this context, increased public interest in environmental information is due to the long-term consequences of the Chernobyl nuclear accident and the large-scale damage to the environment caused by the Russo-Ukrainian war. Environmental issues occupy a significant place in the information space, leading to the formation of a separate segment of media content aimed at covering issues of the environment, sustainable development, and environmental safety.

The relevance of the study is due to the need to cover environmental content as an important component of the socio-communicative demand for environmental information in Ukrainian society, especially in the context of large-scale environmental degradation caused by a combination of anthropogenic and military factors. The purpose of the article is to study the problem-thematic dominants of the environmental content of the online media “Rubryka.”

Methodology. To achieve the goal and complete the tasks, the following methods were used: analysis of scientific literature served to form the theoretical and methodological basis of the study on the selected topic; media monitoring method – to track the specifics of presenting environmental information; comparative analysis was used to evaluate the coverage of environmental content; the generalization method was used to form the conclusions of the study. The unit of analysis was defined as materials of decision journalism related to the meta-theme of ecology, selected from the “Ecorubryka” section.

The novelty of the study lies in the fact that the ecological content of the online media outlet Rubryka has been analyzed for the first time. Based on a content analysis of materials from January to June 2025, thematic groups were identified, the frequency of their representation in the media was established, and the dominant issues in ecological content were determined. The geospatial emphases of the coverage of environmental issues were analyzed.

Conclusions. The environmental content of the online media outlet Rubryka covers a wide range of issues, from local initiatives to global environmental challenges. The dominant thematic groups are coverage of the state of the environment, environmental solutions, environmental education, environmental awareness, and the environmental consequences of military action.

Key words: *media content, environmental content, media, Rubryka, topics, issues, state of the environment, environmental solutions, environmental education, environmental awareness, environmental consequences of war.*

Постановка проблеми. Потреба в актуалізації екологічної тематики та зростання соціально-комунікативного попиту на екологічну інформацію серед українців зумовлені низкою ековикликів, пов'язаних зі станом довкілля, зокрема антропогенним впливом на компоненти навколишнього середовища, а також із наслідками російсько-української війни. Збройна агресія РФ проти України призвела до погіршення якості життєво важливих ресурсів та екологічного дисбалансу в навколишньому природному середовищі держави. Бойові дії становлять загрозу для екосистем, завдають значних екологічних збитків внаслідок погіршення якості атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунтів, деструкції ландшафтів тощо. За даними екологічних досліджень, зафіксовано понад 8 тисяч випадків шкоди довкіллю внаслідок війни, в атмосферу потрапили понад 230 млн тонн вуглецю, значні площі територій залишаються замінованими та забрудненими боєприпасами [6]. У цьому контексті медіа виступають ключовим інститутом соціальної комунікації, відповідальним за інформування суспільства, інтерпретацію екологічних реалій і формування екологічної свідомості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До вивчення різних аспектів екологічного дискурсу в медіа зверталися такі українські дослідники, як Г. Гопко, Т. Гузенко, О. Коновець, О. Мелешенко, С. Хомінський та інші. Екологічну журналістику як один із інструментів виховання екологічно свідомих громадян та вирішення екологічних проблем досліджували Т. Гузенко, О. Коновець, Т. Малькова, В. Царик [9], О. Мелешенко, М. Орлова, І. Рогожнікова. Екологічний дискурс у медіа був предметом наукових розвідок Т. Бончак [1], Т. Бондаренко, В. Житарюк, М. Житарюка, О. Іванченко [7], С. Онуфрив, І. Рогожнікової, І. Розмаріци, Н. Руденко, О. Скалацької, М. Стецяк, О. Гарматій та А. Шередько [3], Л. Мялковської та ін. [15]. Проблемно-тематичний вимір екологічного контенту в медіадискурсі досліджують О. Ковальчук [8], І. Давидова та Л. Давидова [4]. Тенденції розвитку екожурналістики в умовах

російсько-української війни висвітлювали М. Яблонський [14], Г. Гаврилов [2], Л. Мялковська, Л. Жванія та І. Войтенко [10].

Характеризуючи ступінь розробленості теми дослідження, можна констатувати наявність наукових праць, сфокусованих лише на окремих аспектах задекларованої проблематики. *Актуальність* наукової розвідки зумовлена відсутністю у сучасній теорії і практиці журналістської науки дослідження екологічного дискурсу інтернет-видання «Рубрика».

Новизна роботи полягає в тому, що вперше проаналізовано екологічний контент онлайн-медіа «Рубрика».

Метою наукової розвідки є аналіз проблемно-тематичних домінант екологічного контенту онлайн-медіа «Рубрика».

Реалізація мети дослідження передбачає вирішення таких завдань: 1) проаналізувати кількісні характеристики екологічних матеріалів; 2) виокремити основні тематичні групи екологічного контенту; 3) з'ясувати проблемні домінанти кожної тематичної групи; 4) визначити геопросторові акценти висвітлення екологічних проблем.

Хронологічні межі дослідження – січень–червень 2025 р.

Методи дослідження. У науковій розвідці використано такі методи дослідження: *аналіз наукової літератури* слугував для формування теоретико-методологічної бази дослідження з обраної тематики; *метод моніторингу медіа* – для відстеження специфіки подання екологічної інформації; *порівняльний аналіз* – для оцінки висвітлення екологічного контенту; *метод узагальнення* – для формування висновків дослідження.

Емпіричною базою для проведення дослідження стала систематична вибірка матеріалів видання «Рубрика» за пів року (з 1 січня по 30 червня 2025 р.). Одиницею аналізу визначено матеріали журналістики рішень, що стосуються метатеми екологія, відібрані з рубрики «Екорубрика».

Виклад основного матеріалу. «Рубрика» функціонує з 2018 року як суспільно-політичне видання, яке актуалізує екологічні, урбаністичні, соціальні та правові питання. Згодом медіа розширює вектор діяльності

і позиціонує себе «як перше в Україні видання формату журналістики рішень (solution journalism)» [11]. Тематичний контент онлайн-медіа представлений такими рубриками: «Що відбувається» (висвітлює ключові події в Україні та світі), «Корисне» (практичні поради та інструкції для покращення якості життя громадян), «Кейси» (успішні практики діяльності представників громадського сектору та підприємців), «Небайдужа» (соціальні ініціативи, особистісне зростання жінок), «Інвестиційні рішення» (стратегії інвестування, що сприяють не лише фінансовому зростанню, але й сталому розвитку бізнесу та суспільства загалом), «Здоров'я» (фізичне та ментальне здоров'я, профілактика захворювань, сучасні медичні практики тощо), «Екорубрика» (екологічні проблеми та шляхи їх вирішення), «Урбан» (життя та розвиток міст), «eРубрика» (сучасні тенденції розвитку цифрового середовища та соціальних комунікацій).

Для аналізу екологічного контенту ми обрали рубрику «Екорубрика», у якій акту-

алізуються питання збереження довкілля, раціонального використання природних ресурсів, екологічні ініціативи, впровадження принципів сталого розвитку тощо.

Проаналізувавши екологічний контент онлайн-видання «Рубрика» за січень–червень 2025 р., ми виокремили основні тематичні групи, представлені в матеріалах журналістики рішень. Упродовж зазначеного періоду в медіа було опубліковано 197 матеріалів екологічного спрямування. Найбільша кількість публікацій припадає на січень (41), квітень (39) та червень (34), які становлять відповідно 20,8, 19,8 та 17,3 % від загальної кількості (рис. 1).

У межах дослідження застосовано компонентний підхід до групування екологічного контенту, що передбачає аналіз матеріалів через призму складових довкілля та екологічної діяльності: водних ресурсів, атмосферного повітря, біоти, природно-заповідного фонду, а також екологічних активностей, зокрема екоосвіти, екоруху, конкретних прикладів реалізації екорішень.

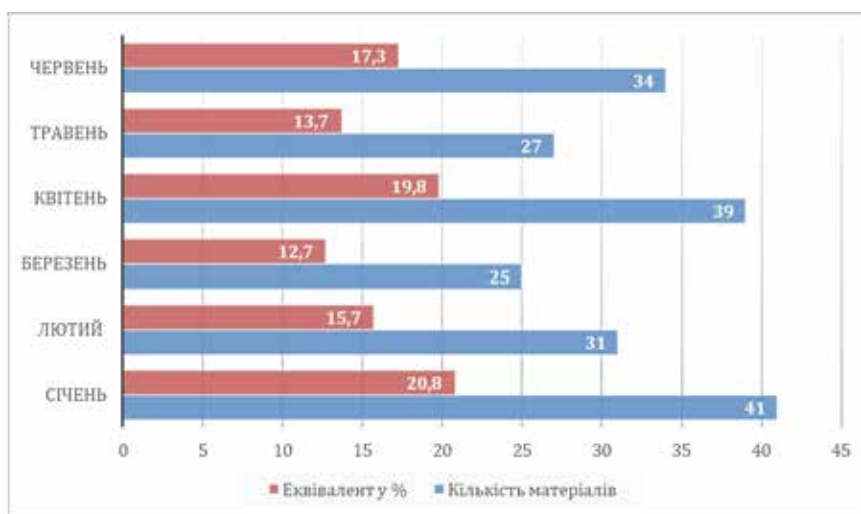

Рис. 1. Загальна кількість матеріалів екологічної тематики в онлайн-виданні «Рубрика» за січень–червень 2025 р.

Рис. 2. Тематичний спектр матеріалів про екологію

За результатами моніторингу виокремлено чотири основні тематичні групи (рис. 2):

1. *Стан довкілля.* Ця тематична група охоплює матеріали, присвячені загальному стану природного середовища та його окремих компонентів, таких як атмосфера, водні ресурси, ґрунти, біота та природно-заповідні території. До неї входять публікації, що висвітлюють показники якості повітря води та ґрунтів; рівень забруднення довкілля; зміни екосистем під впливом антропогенних і природних факторів; стан природно-заповідного фонду та біорізноманіття; масштабні екологічні проблеми як на локальному, так і на національному рівнях («На Закарпатті запрацювала перша станція моніторингу водоюм пілотного проєкту “е-Вода”», 22.03.2025; «У Галицькому нацпарку після 15-річної перерви загіздилися червонокнижні косарі» 14.04.2025; «Засмічені Карпати: як звільнити наші гори від тонн сміття?», 29.04.2025; «Шукають ділянку для тварин: “Асканія-Нова” відновлює роботу в Болградському районі Одещини», 22.05.2025) (табл. 1).

2. *Екорішення.* Ця тематична група включає матеріали, присвячені інноваційним підходам, технологіям та практичним ініціативам, спрямованим на подолання екологічних проблем у різних компонентах довкілля. До неї належать публікації, що висвітлюють інноваційні технології очищення повітря, води та ґрунтів; проєкти з утилізації та переробки відходів; заходи щодо відновлення біорізноманіття та охорони видів; державні, громадські та корпоративні ініціативи, спрямовані на зменшення негативного антропогенного впливу; практичні приклади реалізації екологічних рішень на локальному, регіональному та національному рівнях («В Україні з’являться екоіндустріальні парки, – Кабмін схвалив законопроект», 09.01.2025; «Багатоповерхівка на Сумщині, що постраждала від обстрілів, буде забезпечена теплом із відновлюваних джерел енергії», 09.01.2025; «На вулицях Миколаєва з’явилися мобільні сервіси для велосипедистів», 13.01.2025; «У Голосіївському районі столиці планують висадити понад 1000 квадратних метрів барвистих лук», 15.01.2025; «У столичному парку встановили перший будинок для комах: для чого це рішення», 16.01.2025; «Як громади навіть під час війни можуть зменшувати відходи: інструкція», 20.01.2025; «Свічки з макухи та текстильні серветки: як луцьке кафе впроваджує політику zero waste», 21.01.2025; «Екорішення: в Україні затвердили національний

план управління відходами до 2033 року», 26.01.2025).

3. *Екологічна освіта та екопросвітництво.* У межах тематичної групи виокремлюємо публікації, присвячені формуванню екологічної свідомості, просвітницьким заходам, екоосвітнім ініціативам, проєктам щодо виховання екологічної культури серед різних вікових груп («У Бучі відкрили соціальне підприємство “Екостанція друку” з екологічною та соціальною місією», 12.01.2025; «Новий рекорд “АТБ”: українці передали на переробку 555 тонн батарейок», 28.01.2025; «“Говоримо саме про те, що нас оточує”: як працює Еколекторій у селі на Київщині», 13.01.2025; «“Місця України нічим не гірші від тих місць, які ми могли б відвідати в Європі”: мандрівниця про походи незвіданими місцями України», 14.01.2025; «Як вирішити екологічні виклики: слухай новий сезон подкасту “Без сміття”», 22.01.2025; «На столичному ВДНГ теплицю планують перетворити на сучасний простір для навчання», 28.01.2025).

4. *Екологічні наслідки воєнних дій.* Матеріали цієї групи порушують проблеми екоциду, мінного забруднення, оцінювання екологічних збитків, наслідків для здоров’я населення й можливостей екологічного відновлення постраждалих територій («Мазутне забруднення: медузи масово викидаються на узбережжя Одещини», 07.02.2025; «У Міндовкілля розповіли про роботу з ліквідації наслідків, які тривають на ЧАЕС», 16.02.2025; «Українські громади можуть відбудовуватися краще та екологічніше: інтерв’ю з Романом Ніцовичем, директором із досліджень DiXi Group», 10.04.2025; «До війни було десять: Запорізька АЕС уже три тижні покладається лише на одну лінію електропередач», 29.05.2025).

У структурі екологічного контенту за перше півріччя 2025 року найбільш репрезентативними є матеріали, присвячені аналізу стану довкілля (78 публікацій), висвітленню екорішень (65), екопросвітницьких заходів (29) та екологічних наслідків воєнних дій (25) (рис. 2).

Задля аналізу екологічного дискурсу виокремлено проблемно-тематичні домінанти матеріалів онлайн-видання «Рубрика». У таблиці 1 подано узагальнені результати контент-аналізу з прикладами публікацій, визначеними тематичними групами та географічною прив’язкою, що дає змогу простежити як спектр екологічних проблем, так і просторову диференціацію екологічного контенту.

Таблиця 1

**Проблемно-тематичні домінанти екологічного контенту онлайн-видання «Рубрика»
за січень-червень 2025 року**

Тематичні групи / Категорія	Екологічні проблеми	Приклади матеріалів	Географічна прив'язка	Дата
1	2	3	4	5
1. Стан довкілля				
Атмосферне повітря	Забруднення повітря	«Мешканцям столиці не рекомендують відчиняти вікна і довго бути на вулиці: у Києві погіршився стан повітря»	Київ	30.01.2025
		«Японські вчені виявили, що у 2024 році рівень вуглецю в атмосфері рекордно зріс»	Світ	10.02.2025
		«У Києві спостерігається високий рівень забрудненості повітря»	Київ	13.02.2025
		«Київ посів 33 місце в світі за якістю повітря: ЛУН проаналізував свіжий рейтинг World Air Quality Report»	Київ	13.03.2025
		«В Україні затверджено новий механізм інформування населення про якість повітря»	Україна	10.04.2025
		«Вугільні міста Львівщини отримали "розумні" системи моніторингу якості повітря»	Львівська обл.	03.06.2025
Водні та земельні ресурси	Забруднення водних ресурсів	«У Криму внаслідок аварії російських танкерів виявили нові осередки забруднення»	АР Крим	11.01.2025
		«Мазут з російських танкерів дістався вже Запорізької області: виявили забруднення кілька ділянок»	Запорізька обл.	12.01.2025
		«Росіяни приховують масштаби екологічної катастрофи через розлив мазуту, його уже виявили на пляжах Одещини»	Одеська обл.	25.01.2025
Природно-заповідний фонд	Знищення природоохоронних об'єктів, незаконна забудова заповідних земель	«Законність запланованого будівництва в Національному ботсаду імені Гришка перевіряють екологічні прокурори»	Київ	14.01.2025
		«За 10 років площа всіх столичних парків зменшилася на 800 гектарів»	Київ	30.01.2025
Біорізноманіття	Збереження різноманіття фауни	«Понад 400 птахів постраждало через розлив мазуту з російських танкерів: їх доставили у зоопарки Криму»	АР Крим	07.01.2025
		«Диво під час війни: в Екопарку під Харковом в орангутанів народилося дитинча»	Харківська обл.	11.01.2025
		«У Нацпарку на Одещині виявили птахів, забруднених мазутом»	Одеська обл.	10.01.2025
		«Пластик замість їжі: на острові Лорд-Гау птахи годують своїх дитинчат сміттям, виловленим з моря»	Світ	17.05.2025
		«У парках столиці через вирубку старих дерев практично зникли білки: у "Київзеленбуді" прокоментували»	Київ	11.02.2025

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
Зміна клімату	Зростання частки парникових газів, джерела викидів парникових газів, екологічні наслідки змін клімату	«2024 рік був найспекотнішим за всю історію спостережень, – ВМО»	Світ	14.01.2025
		«У столиці три роки поспіль не було кліматичної зими»	Київ	19.01.2025
		«Від джерел викидів парникових газів до поглиначів вуглецю: відновлення заплав може змінити їхню роль у природі, – дослідження WWF»	Світ	05.02.2025
		«Greenpeace: у 2024 році викиди від виробництва ШІ-чипів зросли вчетверо»	Світ	10.04.2025
		«Деякі колонії втратили всіх пташенят: в Антарктиці через зміну клімату стрімко скорочується популяція пінгвінів»	Світ	12.06.2025
		«У Європі попереджають про першу велику хвилю спеки: температура може сягати 42°C»	Світ	29.06.2025
		2. Екорішення	Інструменти вирішення проблем засмічення довкілля, практичні кейси для екоосвіти, екологічно чисті технології, міжнародна співпраця для сталого розвитку	«“Лісосмуги Життя”: як працює проєкт, що допомагає громадам відродити лісосмуги»
«Технології для сталого майбутнього: як інновації змінюють виробництво»	Україна			28.02.2025
«Сміття чи ресурс? Як школярі з Рівненщини дають відходам друге життя»	Рівненська обл.			21.03.2025
«Управління відходами, водними ресурсами та євроінтеграція: Україна посилює співпрацю зі Швецією у сфері захисту довкілля»	Україна			29.04.2025
«У Львові презентували унікальну екоіграшку для дошкільнят та новий екопростір, де навчатимуть сортувати відходи»	Львів			26.02.2025
«Чого навчають у “Школі екологічного волонтерства”?»	Харківська обл.			23.04.2025
«“ЕкоРубрика” продовжує набір до Школи екологічної журналістики рішень! Хто наші спікери?»	Україна			30.04.2025
«Zero Waste School: як у Славутичі учні вирощують рослини і заробляють гроші»	Житомирська			20.05.2025
«Всесвітній день охорони навколишнього середовища: екоцид — вплив на життя та здоров’я кожного. Як вберегтися?»	Житомирська обл.			02.06.2025
«ГО “Україна без сміття” впроваджує нові технології в екологічну освіту»	Київська обл.			09.06.2025

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
3. Екологічні наслідки воєнних дій	Забруднення атмосферного повітря, отруєння ґрунтів і води внаслідок вибухів снарядів; масова загибель та міграція тварин	«Відкачали вже 25 тонн: у Південний Буг у Миколаєві через уламки БПЛА витекла рослинна олія»	Миколаїв	02.01.2025
		«Сумська область отримала техніку для переробки сміття після обстрілів»	Сумська обл.	29.01.2025
		«Тварини втікають від війни: із зони бойових дій на Донеччині мігрують дикі види»	Донецька обл.	16.01.2025
		«Займання на ЧАЕС після удару російського безпілотної локалізували: у Міндовкілля розповіли про наслідки»	Київська обл.	15.02.2025
		«Відновлення лісосмуг в Україні: WWF-Україна і The HALO Trust втілюють пілотний проєкт на Миколаївщині»	Миколаївська обл.	28.04.2025
		«Міндовкілля: В Україні обсяг відходів руйнації вже сягнув понад 6 мільйонів тонн»	Україна	05.06.2025

За результатами контент-аналізу найбільшу частку публікацій становить тематична група «Стан довкілля», зокрема категорія «Біорізноманіття». Біота як складова екосистем була предметом висвітлення у 22 матеріалах (11,1%). Найбільшу кількість публікацій зафіксовано у квітні та червні (по 5), а також у січні та лютому (по 4): «Науковці вважають, що 24% прісноводних тварин перебуває під загрозою зникнення», 11.01.2025; «У парках столиці через вирубку старих дерев практично зникли білки: у “Київзеленбуді” прокоментували», 11.02.2025; «Кішка-привид: на Буковині лісники зафіксували рідкісну червонокнижну рись», 11.02.2025; «У Дніпровському районі столиці на алеї сакур масово гинуть дерева: “Київзеленбуд” пояснив причину», 08.02.2025; «Уперше за 50 років в Австралії на берег викинулися 157 псевдокосаток: врятувати їх немає змоги», 19.02.2025; «Американські Одарка та Грицько: у Сполучених Штатах спостерігають за гніздом білоголових орланів», 05.04.2025; «У Карпатах хочуть знищити праліс для будівництва лісової дороги», 08.04.2025; «У Карпатах знищили праліс: аналіз супутникових знімків виявив незаконну вирубку для будівництва лісової дороги», 16.04.2025; «84% коралових рифів планети під загрозою: знебарвлення набирає обертів», 28.04.2025; «Уперше полярникам вдалося зафіксувати з дрона антарктичних смугачів біля станції «Академік Вернадський», 29.04.2025; «У зіркових лелек Одарки та Грицька з’явилися пташенята», 08.05.2025; «Міжнародний день біорізноманіття: що треба

знати про сучасний стан українських екосистем?», 22.05.2025; «На Житомирщині в річці Случ загинуло 28 тонн риби, відкрите кримінальне провадження», 13.06.2025; «Науковці Чорнобильської зони закілювали пташенят найзагадковішого птаха України», 21.06.2025; «Чорний ринок екзотичних тварин: чому в Україні можна купити тварину, що знаходиться на межі зникнення», 25.06.2025; «Мешканець Закарпаття врятував та доглядав травмованого птаха, що занесений до Червоної книги», 26.06.2025; «У столичному зоопарку створили нову оселю для мешканців водно-болотних угідь», 27.06.2025.

Упродовж аналізованого періоду зафіксовано 11 матеріалів, присвячених водним ресурсам. З них 5 опубліковано у січні, по два – у березні та травні, по 1 – у лютому та квітні. У матеріалах цієї категорії актуалізуються такі екологічні проблеми, як забруднення водних об’єктів внаслідок антропогенного втручання у природні екосистеми («Контейнеровоз із небезпечним вантажем затонув поблизу Індії: моряків з України врятували», 25.05.2025); засмічення водних об’єктів («В Ужгороді забудовник засипав Чорні озера сміттям, завдавши місту збитків на понад 270 тисяч грн», 21.02.2025); дефіцит прісної води («Менше 1% прісної води: чому збереження і відновлення вільнотечучих річок критично важливе для життя на Землі», 13.03.2025); впровадження екологічних технологій та інновацій для збереження й очищення водних ресурсів («Узбережжя Одещини почали очищати від мазуту, який

виявили після аварії російських танкерів», 29.01.2025); міжнародна співпраця у сфері охорони навколишнього середовища («Угода про відкрите море: запитали в екологів, що її підписання дасть Україні, 22.05.2025). Варто зауважити, що динаміка висвітлення екологічних проблем у межах дослідницької категорії «Водні ресурси» характеризувалася спадною тенденцією, що не свідчить про зменшення їх актуальності. Наприклад, у червні не зафіксовано жодного матеріалу, попри те, що, за даними Державного агентства водних ресурсів України, цей місяць характеризується підвищеною паводковою активністю на річках України.

Проблеми якості та забруднення атмосферного повітря було порушено у 10 матеріалах, що становить 5 % від загальної кількості (197). Із них по три публікації зафіксовано у січні та лютому, дві – у березні, по одній – у квітні та червні. Тематика матеріалів щодо якості атмосферного повітря як компонента довкілля, що детермінує життєдіяльність наземних організмів, охоплювала такі питання, як зростання частки парникових газів, джерела їх викидів, екологічні наслідки змін клімату (табл. 1). Найчастіше в онлайн-виданні «Рубрика» висвітлювалися проблеми якості атмосферного повітря у столиці – 5 матеріалів, що становить 50 %. У трьох публікаціях було представлено нововведення чи удосконалення, які сприятимуть покращенню якості повітря на території України.

Проблематика зміни клімату стала предметом журналістської уваги лише у 7 із 197 матеріалів. Це свідчить про її обмежене представлення в медіа, враховуючи посилення глобальних і регіональних кліматичних змін. Як засвідчують результати моніторингу, щомісячно було опубліковано лише 1–2 матеріали на відповідну тематику, за винятком травня (табл. 1). Найчастіше висвітлювалися кліматичні зміни, що проявлялися поза межами України, зокрема в країнах Європи та в Антарктиді. Водночас у більшості публікацій актуалізуються проблеми, зумовлені підвищенням температури повітря внаслідок зростання концентрації парникових газів як ключового фактора кліматичних змін.

В онлайн-виданні «Рубрика» також відображені проблеми збереження видів як компонента довкілля, що стабілізує екосистеми різних рівнів. Найчастіше проблеми природно-заповідного фонду, створеного для охорони біорізноманіття, порушувалися у квітні (6 матеріалів), а також у січні та лютому (по 4). У травні та червні з'являлися

один-два матеріали цієї категорії. Варто зазначити, що найбільше артикулювалися проблеми функціонування ПЗФ, пов'язані із недосконалістю законодавства (««Джипінг» у природно-заповідному фонді відтепер заборонено: Рада прийняла закон», 08.01.2025); розробленням схем екологічних мереж громад («Виділили п'ять основних екокоридорів: у Львові розробили екологічну мережу», 24.02.2025); забрудненням природоохоронних територій («У Нацпарку на Одещині виявили птахів, забруднених мазутом», 10.01.2025) та відновленням видів («У Карпатах фотопастка зафіксувала косулю з одним рогом: у Нацпарку її жартома назвали “карпатським єдинорогом”», 02.04.2025).

Другою за кількістю публікацій у структурі екологічного контенту є тематична група «Екорішення». Упродовж аналізованого періоду 65 матеріалів (33 %) були присвячені висвітленню широкого спектра інновацій, спрямованих на вирішення екологічних проблем щодо різних компонентів довкілля, галузей господарства та на різних територіях. Актуальність такого контенту і його затребуваність зумовлені негативним антропогенним впливом на навколишнє середовище у світі загалом і в Україні зокрема, а також усвідомленням того, що забруднення не має кордонів – це стосується як атмосферного повітря, так і річок, ґрунтів, знищення видів та скорочення біорізноманіття. Частка повідомлень категорії «Екорішення» за місяцями коливалася від 20,5 % у квітні до 60 % у березні. В абсолютних показниках кількість публікацій сягала 15 у березні, по 14 – у травні та червні, та по 8 – у січні та квітні. Найбільш репрезентативними є матеріали, відображені в таблиці 1.

Третьою за кількістю матеріалів є тематична група «Екологічна освіта та екопросвітництво». Із 197 матеріалів 29 були присвячені важливій складовій – екоосвіті та екопросвітництву. Найчастіше матеріали про заходи, спрямовані на формування екологічної свідомості громадян різних вікових категорій, публікувалися у січні (9), дещо рідше – у квітні (7) та травні (6). Найбільш репрезентативні матеріали наведено у таблиці 1. Як бачимо, журналісти висвітлюють не лише державні ініціативи у сфері екопросвітництва, а й громадські та корпоративні проекти, причому колектив «ЕкоРубрики» активно долучається до їх популяризації.

Тематична група «Екологічні наслідки воєнних дій» налічує 25 матеріалів еко-

логічного спрямування. Частота публікацій варіювалася в діапазоні від 1 матеріалу (у березні та травні) до 7 (у лютому). Ця проблематика відображає широкий спектр негативних впливів війни на компоненти довкілля. Йдеться про руйнування природних екосистем, забруднення атмосферного повітря, ґрунтів і водних ресурсів, знищення біоти, деградацію природно-заповідних територій, а також про довготривалі екологічні ризики для здоров'я населення та стійкого розвитку регіонів. В онлайн-виданні ці проблеми актуалізуються через висвітлення фактів руйнування інфраструктури, техногенних аварій, пожеж, забруднення токсичними речовинами, мінування територій та порушення природних ландшафтів: «Підрич Каховської ГЕС: військові екологи пройшли навчання зі збору доказів злочину армії РФ», 10.02.2025; «Після війни відновлення українських лісів займе 70 років, – екологи», 06.04.2025; «На Миколаївщині відновили лісову смугу, яка була пошкоджена бойовими діями», 10.04.2025; «Збитки природі внаслідок бойових дій в Україні перевищують \$94 мільярди, – Гринчук під час виступу на Конференції ОБСЄ», 13.06.2025 та ін. Чимало публікацій присвячено впливу російської воєнної агресії на стан навколишнього середовища України. Особливу увагу журналісти приділяють фіксації масштабів завданих збитків, оцінці екологічних втрат і прогнозуванню довгострокових наслідків воєнних дій для екосистем. Гуманітарно-культурні ініціативи як форма протидії російській агресії також ставали об'єктом уваги журналістів онлайн-видання «Рубрика». Зокрема, у матеріалах «Прем'єра вистави про екоцид у Харкові: що відомо та як потрапити» (14.02.2025), «Українка перемогла в номінації “Найкращий екокостюм” на конкурсі Miss Eco International і вийшла у фінал» (19.04.2025), «В кінофестивалі Tribeca у Нью-Йорку відбулась світова прем'єра українського кіноальманаху “Війна очима тварин”, до якого долучилися Шон Пенн та Imagine Dragons» (10.06.2025), «Родина з Харкова створила на Полтавщині прихисток для понад 150 тварин, евакуйованих із зони бойових дій» (28.06.2025) порушуються проблеми екоциду в Україні, наголошується на важливості охорони екосистем і біорізноманіття під час війни.

Отже, медіаматеріали відіграють важливу роль у формуванні суспільного усвідомлення екологічних загроз війни та необхідності їх комплексного подолання.

В онлайн-виданні «Рубрика» опубліковано матеріали, що репрезентують проблематику геоєкології. Геопросторовий аспект антропогенного впливу на екосистеми в журналістських текстах представлено двома умовними групами: *Україна та світ*. За аналізований період майже кожен шостий матеріал (16 %) присвячено висвітленню екологічних проблем зарубіжних країн, зокрема КНР, Кенії, Австрії, Фінляндії, Японії та Великої Британії, переважно в контексті оцінки стану довкілля («В Австрії запустили систему повернення бляшанок і пластикових пляшок: як це працює», 03.01.2025; «У Кенії розслідують падіння на село великого уламка космічного сміття з орбіти Землі», 04.01.2025; «Науковці вважають, що 24 % прісноводних тварин перебуває під загрозою зникнення», 11.01.2025; «Китай планує побудувати у Тибеті найбільшу у світі гідроелектростанцію», 12.01.2025; «“Небесний кит”: українські полярники зафіксували унікальну хмару в Антарктиці», 12.01.2025; «У Лондоні екоактивісти розфарбували крейдою могилу Дарвіна», 13.01.2025; «У Лондоні кліматичні активісти зірвали показ вистави у Королівському театрі», 29.01.2025; «Фінляндія надасть 2 млн євро на проєкт моніторингу якості води в Україні», 30.01.2025) (табл. 1). У публікаціях, присвячених Франції, Австралії, Румунії, Німеччині та Швейцарії, журналісти онлайн-видання «Рубрика» актуалізують досвід вирішення екологічних проблем, пов'язаних із забрудненням атмосферного повітря викидами автотранспорту, лісовими пожежами, збиранням і утилізацією відходів у гірських регіонах, а також адаптацією до кліматичних змін («Ще 500 вулиць можуть стати пішохідними: у Парижі проходить референдум», 23.03.2025; «В Австралії з гвинтокрила розстріляли близько 700 коал в одному з нацпарків», 23.04.2025; «У Німеччині вперше для проведення заходів збудують кліматично нейтральну арену», 27.05.2025; «Науковці з Швейцарії створили із грибів перший у світі «живий» біопластик», 05.06.2025).

За результатами моніторингу зафіксовано, що 28 % публікацій стосувались України загалом («Українські лікарні можуть отримати від Greenpeace сонячні електростанції», 23.01.2025; «Новий рекорд “АТБ”: українці передали на переробку 555 тонн батарейок», 28.01.2025; «Більше 80 % українських торфовищ вже осушені і продовжують осушуватись», 03.02.2025; «Електронний документообіг за рік врятував 86 га знищених війною лісів», 10.03.2025; «Відбудова в умовах збройного конфлікту: як Фонд енергое-

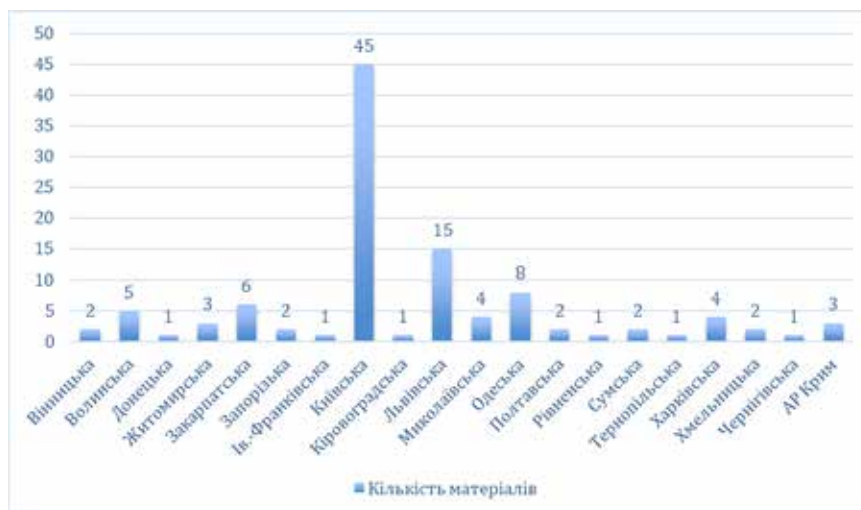

Рис. 3. Регіональний розподіл матеріалів екологічної тематики в онлайн-виданні «Рубрика» (січень–червень 2025 р.)

фективності України адаптується до війни», 27.03.2025; «Руїни можуть стати цінним ресурсом: як у цьому допоможе штучний інтелект», 22.04.2025; «В Україні запускають Зелена платформу – каталог фінансових можливостей для екологічного розвитку», 21.05.2025; «З користю для людей і довкілля: як в Україні створюють меблі для укриттів із переробленого пластику». 23.06.2025 та ін.), а 55% – українських регіонів, найчастіше – Київської (45 чи 41%), Львівської (15 чи 13,7%) та Одеської (8 чи 7,3%) областей. Медіа актуалізує екологічні проблеми 20 регіонів країни (рис. 3).

Висновки. «Рубрика» є одним із провідних онлайн-видань, яке орієнтоване на висвітлення актуальних подій, суспільних процесів, соціально значущих тем екологічного спрямування. У матеріалах на екологічну тематику зосереджується увага на екологічних проблемах і викликах на рівні громади, населеного пункту, регіону чи країни загалом. Екологічна тематика онлайн-медіа «Рубрика» охоплює спектр питань – від локальних ініціатив і регіональних викликів до глобальних екологічних загроз. Аналіз екологічного дискурсу дозволив виокремити провідні проблемно-тематичні групи екологічного контенту, зокрема «Стан довкілля», «Екорішення», «Екологічна освіта, екопросвітництво» та «Екологічні наслідки воєнних дій». Медіа грамотно інтерпретує екологічні реалії, висвітлює важливі питання щодо потенційних загроз і викликів екобезпеці України, актуалізує

такі екологічні проблеми, як забруднення повітря, деградація земельних ресурсів, знищення лісів, небезпечні геологічні процеси, погіршення якості водних ресурсів, порушення ландшафтів, природоохоронних об'єктів та територій. У медіатекстах також порушується проблема екологічних наслідків російсько-української війни, зокрема пошкодження та знищення природних екосистем, руйнування заповідників, національних парків, загибель тварин і зміна їх міграційних шляхів. Варто зазначити, що, висвітлюючи екологічну тематику, аналізоване медіа орієнтує суспільство на пошук шляхів вирішення екологічних проблем та прийняття конструктивних рішень. Це дозволяє не лише інформувати аудиторію, а й формувати екологічну культуру, мотивацію до дій, свідоме громадянство.

Матеріали екологічного спрямування онлайн-видання «Рубрика» мають чітку географічну прив'язку. Найбільша кількість публікацій, присвячених екологічним проблемам, зосереджена на регіонах із високим рівнем антропогенного навантаження, інтенсивним промисловим розвитком та значними екологічними наслідками, спричиненими техногенним і мілітарним впливом на навколишнє середовище.

Перспективним напрямом подальших досліджень є зіставлення екологічного контенту онлайн-видання «Рубрика» з іншими медіа задля виявлення спільних і відмінних моделей репрезентації екологічної проблематики.

Література:

1. Бончак Т., Онуфрив С. Екологічна журналістика в локальних медіа. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2025. № 1 (9). С. 26–35. DOI <https://doi.org/10.23939/sjs2025.01.028>
2. Гаврилов Г. Екологічний дискурс російсько-української війни: роль нішевих медіа у формуванні порядку денного. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2026. Випуск 59. С. 85–96. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2026.59.13945>
3. Гарматій О., Шередько А. Науковий vs розважальний контент в українському екологічному теледискурсі: проблеми та особливості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Журналістика*. 2022. Вип. 1 (3). С. 7–18. DOI <https://doi.org/10.23939/sjs2022.01.007>
4. Давидова І. В., Давидова Л. В. Екологічна проблематика в локальному медіапросторі Житомирщини. *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. 2026. Випуск 58. С. 16–28. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2026.58.13891>
5. Дослідження ІМІ: частка матеріалів про екологію в українських онлайн-медіа знизилась до 1,4 %. *Інститут масової інформації*. URL: <https://imi.org.ua/news/doslidzhennya-imi-chastka-materialiv-pro-ekologiyu-v-ukrayinskyh-onlajn-media-znyzylas-do-1-4-i64312> (дата звернення: 22.01.2026).
6. Збитки докільку України сягнули майже 85 мільйонів євро і щоденно збільшуються через бойові дії. *ZN.UA*. URL: <https://zn.ua/ukr/war/zbitki-dovkillju-ukrajini-sjahnuli-majzhe-85-miljoniv-jevro-i-shchodенno-zbilshujutsja-cherez-bojovi-diji.html> (дата звернення: 22.01.2026).
7. Іванченко О. Екологічна проблематика як привід для маніпуляції в медіа. *Портал медіаосвіти та медіаграмотності*. URL: <https://medialiteracy.org.ua/ekologichna-problematyka-yak-pryvid-dlya-manipulyatsiyi-v-media/> (дата звернення: 02.02.2026).
8. Ковальчук О. Екологічна проблематика в загальноукраїнських газетах: спільне та відмінне. *Український інформаційний простір*. 2020. № 2 (6). С. 72–82. DOI: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.2\(6\).2020.219771](https://doi.org/10.31866/2616-7948.2(6).2020.219771)
9. Малькова Т., Царик В. Екологічна політика та охорона навколишнього природного середовища в українських ЗМІ: дослідження. Київ : Зелене досьє, 2018. 30 с.
10. Мялковська Л. М., Жванія Л. В., Войтенко І. Г. Екологічна культура в сучасних медіа в Україні. *Обрії друкарства*. 2023. Вип. 2 (14), С. 140–153. DOI [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2023.2\(14\).295278](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2023.2(14).295278)
11. Рубрика. URL: <https://rubryka.com/>
12. Скалацька О. В. Екологічна проблематика у медійних трендах. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2023. Том 34 (73) № 6 2023. С. 232–236. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.6/40>
13. Яблонський М. Екожурналістика в сучасних умовах війни в Україні: міжнародний аспект. *Соціальні комунікації: інструменти, технологія і практика: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, м. Запоріжжя, 28-29 квітня 2023 р. Львів, Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 38–42. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-313-5-10>
14. Яблонський М. Екожурналістика сайту «Новини України та світу – Суспільне | Новини» : тема підризу Каховської ГЕС та його наслідків як воєнного злочину рф. *Taras Shevchenko 10th International congress on scientific research*, Lutsk, 01-03 august 2024, Ukraine, Ukraine proceedings book, P. 383–389.
15. Mialkovska, L., Hrysiuk, V., Zhvania, L., Nykoliuk, T., Tykha, L., Sadova, L. and Yablonskyu, M. Leveraging Media and Public Relations Strategies to Advance Sustainable Development: Approaches, Frameworks, and Tactics in Modern Conditions. *Grassroots Journal of Natural Resources*. 2024. 7(3), P. 253–269. DOI: <https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.0703ukr13>

Дата першого надходження статті до видання: 28.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026